

Milyen az igazi arisztokrata?

Írta: Pálffy Géza gróf, felsőházi tag

Ha arisztokráciáról beszélünk, rendszerint kétféle fogalom jelenik meg lelki szemeink előtt. Vagy gögös nagy urat látunk magunk előtt, négylovas hintón, vadászpuskával, ki se jobbra se balra nem nézve, köszöntéseket nem viszonzva vágtat százezer holdjának egyik tanyájáról a másikra, megsüvegelik a köznép száanalomraméltó fiai, irigyelnek és gyűlölnék kispolgári szalonok; exkluzív életet él és néha-néha kirándul a közélet mezejére is, hogy ott megvédje befolyását, hatalmát és exkluzivitását. Vagy a másik típus elevenedik meg szemeink előtt: a vicclapok „Arhisztidje“, bárók és lokálok lakója, a Váci-utcán sétáló ficsúr.

Korunknak jellemző sajátossága a fogalmak tisztázatlansága, a szavak értelmének kicsavarása és az, hogy emezek teljesen elvesztik értéküket. Így van ez az arisztokrácia — a legjobbak uralmának — fogalmával is. Arisztokratának neveznek ma mindenkit, akinek címe, rangja van, gyakran azt is, aki előkelő körökben járatos, akinek nevét a jelenvoltak között olvashatjuk, ha valami fontosabb aktus, nagyszabású esemény leírását látjuk a lapokban. Erről az arisztokráciáról vajmi nehéz véleményt alkotni, mert ennek az arisztokráciának sem múltja nincsen, sem jövője nem szabad, hogy legyen. Ennek az arisztokráciának csak jelenje van, tiszavirág életű jelene, ephemer és száanalomraméltó jelen. A szó igaz értelmében vett magyar arisztokráciának ezzel ellentétben múltja époly ősi, mint a nemzet múltja, jövője pedig feltétlenül egyet

jelent a nemzet jövőjével. A múltban a magyar arisztokrácia, nemzetének olyan fiaikat adott, mint Bethlen Gábor, Esterházy nádor, Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Eötvös József, Andrássy Gyula, Tisza István, hogy a többieket meg se említsem. A magyar arisztokrácia mindig megtalálta az öt megillető helyet, amikor a nemzet sorsdöntő kérdéseiről volt szó. Rákóczi Ferenc éppen annyira élére tudott állni a szabadságát és függetlenségét féltő magyarságnak, mint amennyire Esterházy nádor képviselni tudta a nemzetnek azt az álláspontját, hogy kétfelől veszélyeztetett helyzetünket csak úgy javíthatjuk, ha az európai kultúrát hívjuk segítségül, ha a nyugatra támaszkodunk önvédelmi harcunkban, ha a kereszténységet állítjuk csatasorba magunk mellett a pogányság és keleti barbárság ellen. Széchenyi István éppoly képviselte kora higgadt ifjúságának haladni vágyását, mint ahogyan Eötvös József fejezte ki leghívebben kortársainak humanista és liberális gondolkodását. Andrássy Gyula a függetlenségi harcokban kimerült és kifáradt nemzetnek békét és prosperitást hozott rendszerével, míg Zichy Nándor volt az első között, kik a kor szociális követelményeit felismerték és azoknak hangot is mertek adni. Károlyi Sándor a modern gazdaságpolitikában előzte meg korát, Tisza István pedig annak a magyar nemzedéknek volt szóvivője, mely négy évtized nyugodt fejlődése után a magyar nagyhatalom birtokában a magyar imperializmust jelentette a szentistváni határokon belül.

Nevelésénél, anyagi függetlenségénél fogva az *arisztokráciának azt a típust kell képviselnie, mely elveiért — és ezek az elvek mindig a nemzet legjobbjainak elvei — kész kiállani, azokért hajlandó üldöztetést szenvedni, képes azoknak feláldozni vagyonát, életét, sőt népszerűségét is.* Az igazi arisztokrata atyja házából azt a tudatot hozza magával, hogy életének, becsületének, anyagi függetlenségének *csak egy értelme* van: hazájáért és nemzetéért élni, küzdeni és ha kell meghalni.

Az a patriarkális viszony, mely az igazi arisztokrata és falujának népessége között fennállott, természetessé tette, hogy a földesúr mindig közelebb érezte magát a „paraszthoz“, mint a város polgáraihoz, ma a középosztálynak nevezett réteghez. És itt kapcsolódik a magyar arisztokráciának sorsa a jövőhöz. A kor kívánságai, szociális parancsai, ellentmondást nem tűrően parancsolják a magyar arisztokráciának, hogy *saját javával nem törődve, mindig csak a nemzet egyetemét tekintve*, annak a rétegnek felemelésén, annak a rétegnek a politikai nemzetbe való beolvasztásán fáradjon, mely eddig *a magyar állam létének minden súlyát hordozta, anélkül, hogy bármiféle előnyét élvezte volna* az ehhez a nemzethez való tartozásának. *A parasztság politikai nevelése ma az arisztokrácia feladata.* A magyar arisztokrácia jövője, de a magyar nemzet jövője is azon múlik, vájjon megértik-e a kor szavát azok, akik a nagy magyar történelmi nevek viselői; vállalják-e azt a feladatot, melyet nekik a sors szánt, hogy élére állva azoknak, akiknek szavát a mai napig a magyar élet nem igen hallotta — tradíciójuknál és nevelésüknél fogva jobban ismerve a közélet minden csínját-bínját —, vezessék azokat, akik immár az állami életnek igazi hordozói, hogy így egy új és boldogabb korszaknak legyenek magvetői, avagy nem értvén meg semmit, elsüllyednek-e léhaságban, külszín-adta lehetőségekben és nemzetrontó gerinctelenségben.